7/18911

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

04 OCA 2007

Sayı : B.15.0.SGB.610 - 35
Konu : Yazılı Soru Önergesi

0058

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığı'nın 29.11.2006 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02–7/18911-27445/63036 sayılı yazınız.

Denizli Milletvekili Sayın Ümmet KANDOĞAN'ın tarafıma tevcih ettiği, 7/18911-1174 esas no'lu yazılı soru önergesi, TBMM İç Tüzüğü'nün 99. maddesi gereği Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EK:
1- Önerge cevabı (3 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği : TBMM Bşk.
Bilgi : Başbakanlık

Şenyuva Mah.Mertler Sok.No :112 06100 Beştepe-Ankara-Türkiye
Telefon: +90-312-2150142 Faks: +90-312-2156586
E-mail: strateji@enerji.gov.tr.
Bilgi İçin Tel: 0312 212 88 45

7/18911

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ SAYIN UMMET KANDOĞAN'IN YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI (7/18911 ESAS NO'LU)

Soru-1 : Adıyaman İlinde petrol üretimindeki iddia edilen düşüşün nedenleri nedir?

Cevap-1: TPAO Genel Müdürlüğü; Adıyaman'daki varlığını, 1971 yılında keşfedilen ve işletmeye alınan Adıyaman Petrol Üretim Sahası ile göstermiştir. Adıyaman'da 1982 yılında Çemberlitaş, 1988 yılında Karakuş ve civarı sahalar keşfedilmiş, bu sahalar ile Adıyaman 1990'lı yılların ilk yarısında, ülkemizin en çok petrol üretimi yapılan bölgesi haline gelmiştir. Günümüzde ise Adıyaman Bölgesi, 2006 yılı ilk 9 ayında 21 sahada faal durumda bulunan 172 kuyudan toplam 2,6 milyon varil/ham petrol üretimi gerçekleştirmiştir. Ülkemize, Adıyaman Bölgesi üretimi ve ekonomisine büyük katkıları olan Karakuş sahası 1988 yılında keşfedilmiş olup, daha önce tüm ulusal ve uluslararası şirketlere açık bulunan bu sahada özverili ve başarılı çalışmalar sonucunda imrenilecek bir keşif gerçekleştirilmiştir.

Ancak, bahse konu olan sahaların yaş itibariyle oldukça yaşlandığı görülmektedir. Uzun zamandan beri petrol üretilen bu sahaların boyutları, kaynakların (rezervuarların) sınırlılığı, yapısal ve rezervuar özellikleri dikkate alındığında üretimin zamanla düşüşü petrol rezervlerinin normal bir seyri olarak kabul edilmektedir.

Üretim miktarındaki artış ve düşüşte rezervin zenginliği, yapının boyutları ve kuyu başına düşen verimlilik önemlidir. Sadece açılan fazla kuyu sayısı üretim miktarında tek etken olarak değerlendirilmemektedir.

Ülkemizin jeolojik yapısı sonucu olarak petrol, küçük kapanlar içinde depolanmıştır. Küçük rezervli petrol sahalarımızın rezervuarlarının da dikey çatlaklı, çoğunlukla su itimli olmaları nedeniyle, belirli bir üretim safhasından sonra petrolle birlikte üretilen su miktarı artarak yüksek oranlara ulaşmakta ve net ham petrol üretimi yaşlanan sahalarda doğal olarak azalmaktadır.Örneğin sondaj faaliyetlerinin son 10 yıl da yoğun olarak sürdürüldüğü ve yabancı şirketlerce işletilen Zeynel üretim sahasındaki Zeynel-6 no.lu kuyuda; 1997 yılı Nisan ayında % 20 su oranı ile 2.244 varil üretim yapılmışken, 2006 yılı Ekim ayında % 65 su oranı ile 340 varil ham petrol üretimi gerçekleştirilmiştir. Aynı şekilde, Adıyaman il sınırları içindeki TPAO'nun yabancı bir şirketle ortak üretim faaliyetinde bulunduğu Cendere sahasında açılan Cendere-16 no.lu kuyuda, 1998 yılı Eylül ayında % 36 su oranı ile 19 122 varil üretim yapılmışken, 2006 yılı Ekim ayında ise % 96 su oranı ile 2 978 varil üretim gerçekleştirilmiştir.

Görüldüğü gibi, Adıyaman ilindeki petrol sahalarında, keşiften sonra yüksek verimde üretim yapılırken, geçen süre içinde su yüzdesinin artması nedeniyle her petrol sahasında olduğu gibi net petrol üretiminde azalma ortaya çıkmıştır

Soru 2-3-4 : Adıyaman İli sınırları içerisinde TPAO tarafından son 10 yılda kaç kuyuda günlük ne kadar petrol üretimi yapılmıştır?

Adıyaman ili sınırları içinde özel şirketler tarafından son 10 yılda açılan kuyulardaki petrol üretimi nasıl bir gelişme göstermiştir?

Adıyaman ili sınırları içerisinde TPAO ve özel sektör tarafından yapılan petrol üretimi son on yıl içinde nasıl bir değişim göstermiştir?

Cevap 2-3-4: Adıyaman ili sınırları içinde TPAO ve özel şirketler tarafından yapılan ham petrol üretimi Ek -1 de verilmektedir.

Soru-5 : Adıyaman ilinde TPAO tarafından yapılan incelemeler sonucunda petrol olmadığı sonucuna varılan kuyulardan kaç tanesinde özel şirket tarafından petrol çıkartılmaya başlanmıştır?

Cevap-5: TPAO, 1977 yılında Güney Adıyaman Sahasında petrol keşfinde bulunmuştur. Ortaklığımız bu sahanın rezerv kapasitesini ölçmek amacıyla toplam 5 adet kuyuda sondaj yapmıştır. Bu kuyulardan sadece iki tanesinde petrol bulgusuna rastlanılmıştır. Bilindiği üzere, Petrol Kanunu gereği, petrol üretimi yapabilmek için uzun vadeli saha işletme ruhsatının alınması gerekmektedir. Bu çerçevede, TPAO bu yükümlülüğünü yerine getirerek, 1982 yılında PİGM'den 17 yıl süreli işletme ruhsatı almıştır. Bu süre içerisinde söz konusu kuyularda petrol üretiminin hızla düşmesi ve kuyunun % 100 oranında su üretmeye başlaması nedeniyle, TPAO bu sahayı terk etmiştir.

Söz konusu kuyularda zaman içinde petrol birikimi olmakta, ancak üretilmeye başladıktan çok kısa süre içinde petrol miktarı düşerek, saha ekonomik limitlerinin dışına çıkmaktadır. Bu nedenlerle, işletme ruhsatının bitimi olan 29 Ocak 1999 tarihinde TPAO "ekonomik anlamda petrol üretimi söz konusu olmadığı" için işletme ruhsatı uzatımı talebinde bulunmamıştır.

Ancak, 9 Mart 2000 tarihinden itibaren yabancı bir şirket bu sahayı içine alan bölgede petrol arama faaliyetlerine başlamış olup, ilk etapta TPAO'nun üretim yapıp terk ettiği kuyularda üretim yapmıştır. Ancak, çok kısa bir sürede, beklenildiği üzere, kuyudaki su artışı nedeniyle üretim düşmüştür. Giderleri az olan küçük bir şirket için, az miktardaki petrol üretimi bile ekonomik olabilmektedir. Benzer uygulamalar petrol endüstrisi için olağan olup, TPAO'nun terk ettiği sahalarda yeni ve büyük keşifler yapılmış gibi gösterilmesi gerçeği yansıtmamaktadır.

Soru-6 : TPAO tarafından açılan bir petrol kuyusunun maliyeti ne kadardır?

Cevap-6: Bir petrol kuyusunun maliyeti, açılan kuyunun yerine, amacına, cinsine ve derinliğine göre değişimler göstermektedir. Arama faaliyetlerinin az olduğu, yeterli yeraltı verisinin bulunmadığı, daha fazla bilgi elde etmek amacıyla kuyuda yapılacak operasyonlarında fazla olduğu bir alanda açılacak arama kuyularının maliyeti daha yüksek olurken; keşfedilmiş, üretim yapılan ve yeterli yeraltı verisinin bulunduğu sahalarda üretim amaçlı olarak açılan kuyularda ise maliyet daha düşük olmaktadır. Örneğin 2005 yılında TPAO tarafından Adıyaman petrol bölgesinde açılan 1.734 m. derinlikteki bir arama kuyusunun maliyeti yaklaşık 932 bin USD $ iken, üretim yapılan bir sahadaki 1320 m. derinlikteki bir üretim kuyusunun maliyeti de yaklaşık 551 bin USD $ civarında olmuştur. Bir petrol kuyusunun metre başına sondaj maliyeti 450-550 USD $ arasında değişmektedir.

Diğer taraftan, Batı Karadeniz Doğal Gaz arama Projesi kapsamında denizde açılan 1 275 m. derinlikteki bir arama kuyusunun maliyeti de 7.5 milyon USD $ civarında gerçekleşmiştir.

Ek-1

ADIYAMAN İL SINIRLARI İÇİNDE TPAO ve ÖZEL ŞİRKETLER TARAFINDAN YAPILAN HAM PETROL ÜRETİMİ (1996-2006)

YILLAR	ŞİRKET	ÜRETİMDEKİ KUYU SAYISI	GÜNLÜK ÜRETİM (Varil)
1996	TPAO	123	27422
	ÖZEL	25	3035
1997	TPAO	142	26098
	ÖZEL	31	4895
1998	TPAO	150	23843
	ÖZEL	31	3904
1999	TPAO	151	19663
	ÖZEL	35	3591
2000	TPAO	156	16885
	ÖZEL	34	2832
2001	TPAO	152	14298
	ÖZEL	36	2774
2002	TPAO	153	13151
	ÖZEL	39	2488
2003	TPAO	156	11980
	ÖZEL	38	1962
2004	TPAO	153	10556
	ÖZEL	38	1571
2005	TPAO	157	9338
	ÖZEL	39	1372
2006 (Kas.)	TPAO	160	8570
	ÖZEL	41	1384

7/18911